

การประเมินผลกระทบสังคม และสิ่งแวดล้อม และเครื่องมือการตัดสินใจอย่างมีประสิทธิภาพ

ผศ.ดร.สุวรรณา สายรวมญาติ

ภาควิชาเศรษฐศาสตร์เกษตรและทรัพยากร
คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

Email: suwanna.s@ku.th

FB Page: EatEcon

Website: eatecon.com

การประเมินโครงการ VS การประเมินผลกระทบ

การประเมินโครงการ (Project appraisal)

หรือการวิเคราะห์โครงการ (Project analysis)

- ผลประโยชน์และต้นทุนที่เกิดขึ้นของเอกชน (Private Benefit and Private Costs)
- อาศัยข้อมูลทางบัญชีที่ปรากฏ
- เพื่อประเมินความคุ้มค่าของโครงการลงทุนจากต้นทุนและผลประโยชน์รวมที่เกิดขึ้นในแต่ละปี
- ตัวชี้วัด: NPV BCR IRR

การประเมินผลกระทบ (Impact assessment or evaluation)

- ผลประโยชน์และต้นทุนเป็นมูลค่าองค์รวมของสังคม (Social Benefits and Social Costs) บนพื้นฐานของการใช้ทรัพยากรและค่าเสียโอกาสของการใช้ทรัพยากร
- วิเคราะห์ในมิติของปริมาณ คุณภาพ และช่วงเวลา
- เพื่อประเมินผลสำเร็จของโครงการจากงบประมาณที่ใช้ไปและมูลค่าของผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นในแต่ละปี
- ตัวชี้วัด: NPV BCR IRR

การประเมินโครงการ VS การประเมินผลกระทบ

ประเด็น	การประเมินโครงการ	การประเมินผลกระทบ
ประเภทโครงการ	พิจารณาความคุ้มค่าของการลงทุนในโครงการ (project economic viability)	พิจารณาการเปลี่ยนแปลงผลประโยชน์สุทธิที่เกิดขึ้นกับสังคม
เป้าหมาย	ประเมินความคุ้มค่าของโครงการลงทุนจากมูลค่าต้นทุนและผลประโยชน์รวมที่เกิดขึ้นในแต่ละปี	ประเมินผลกระทบหรือผลสำเร็จของโครงการจากมูลค่ารวมของงบประมาณวิจัยทั้งก่อนและมูลค่าที่เปลี่ยนแปลงไปของผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นในแต่ละปี
ตัวชี้วัด	NPV BCR IRR	NPV BCR IRR
การคำนวณมูลค่า	มูลค่ารวม (Gross Value) ผลประโยชน์และต้นทุนถูกคำนวณตามหลักการทางการเงินและบัญชี	- มูลค่าส่วนเพิ่ม (Marginal Value) ผลประโยชน์และต้นทุนถูกคำนวณตามหลักการเปลี่ยนแปลงของส่วนเกินทางเศรษฐกิจ - เปรียบจากคู่เทียบ (counterfactual / benchmark/status quo)
อายุโครงการ	กำหนดตามระยะเวลาของโครงการและระยะเวลาดำเนินทุน	กำหนดตามระยะเวลาการเกิดผลกระทบ หรือวงจรการสร้างผลกระทบ
อัตราคิดลด	ค่าเสียโอกาสของแหล่งเงินทุน (อัตราดอกเบี้ยเงินกู้/เงินฝาก)	อัตราคิดลดระยะยาวจากต้นทุนทางสังคมหรือภาษีประชาชน นิยมใช้อัตราดอกเบี้ยพันธบัตรรัฐบาล

อ้างอิง: กัมปนาท วิจิตรศรีกมล. 2564. การประเมินผลกระทบจากงานวิจัยและพัฒนา หลักการเบื้องต้นและแนวปฏิบัติ
 สุวรรณฯ สายรวมญาติ

การประเมินผลกระทบ VS การประเมินโครงการ

ตัวอย่าง ความแตกต่างของการประเมินผลกระทบและการประเมินโครงการ โดยอาศัยข้อมูลชุดเดียวกัน

ตัวชี้วัด	เกณฑ์วัดความคุ้มค่า	การประเมินโครงการ	การประเมินผลกระทบ
NPV	$NVP \geq 0$	15,000	-10,000
BCR	$BCR \geq 1$	2.3%	0.5
IRR	$IRR \geq$ อัตราดอกเบี้ยของแหล่ง เงินทุน 5%	6%	2%
สรุปผล		คุ้มค่า	ไม่คุ้มค่า / ไม่เกิดผลกระทบ

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการประเมินผลกระทบ

1. ความสมบูรณ์ของข้อมูล

- ควรประเมินตามความเป็นจริงที่ขึ้น

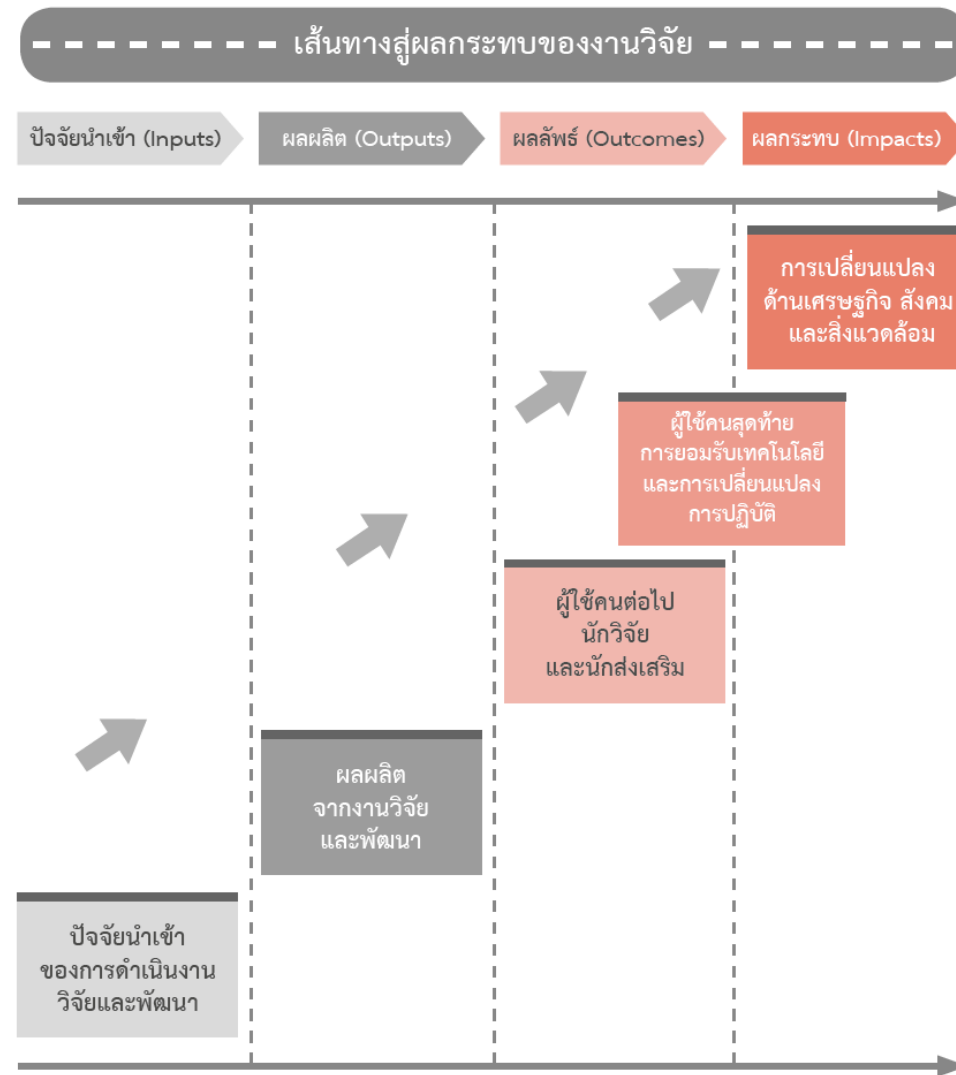
2. การคำนวณผลประโยชน์จากการคาดการณ์ ควรคำนวณด้วยมูลค่าขั้นต่ำ

- ผลการประเมินที่ได้นี้จะไม่เกิดปัญหาที่เรียกว่า ผลการประเมินที่เกินจริง (Overclaimed Impacts)

3. ขาดการพิจารณาเหตุการณ์ไม่คาดคิด (shock awareness)

4. การคำนึงถึงคู่เทียบ (status quo)

5. ความเป็นกลางในการประเมินผลกระทบ

ภาพที่ 2.1 เส้นทางสู่ผลกระทบของงานวิจัย

ที่มา: Templeton (2005; 2006) อ้างถึงใน สมพร อิศวิลานนท์, ปิยะทัศน์ พาพอนุรักษ์ และ สุวรรณ ประณีตวาทกุล (2553)

อ้างอิง: กัมปนาท วิจิตรศรีกุล, 2564. การประเมินผลกระทบจากงานวิจัยและพัฒนา หลักการเบื้องต้นและแนวปฏิบัติ

มิติของการประเมินการเปลี่ยนแปลง

มิติที่ 1 With and Without Project

มิติที่ 2 Before and After Project

- ผลประโยชน์ที่คำนวณได้ต้องอยู่ในลักษณะของมูลค่าผลประโยชน์ที่เปลี่ยนแปลงไป (Marginal or Incremental Benefits) สำหรับในส่วนของการพิจารณาถึงมูลค่ารวมของเงินลงทุน (Total Costs) โดยการเปรียบเทียบดังกล่าวไม่จำเป็นต้องเกิดขึ้นพร้อมกันทั้ง 2 กรณี
- การประเมินผลกระทบส่วนใหญ่ในปัจจุบันเป็นการประเมินแบบกรณีแรกมากกว่ากรณีที่ 2 เนื่องจากข้อจำกัดด้านข้อมูล เวลา และงบประมาณที่ใช้ในการประเมิน

การประเมินผลกระทบตามหลักการของความแตกต่างทวี (Double Differences)

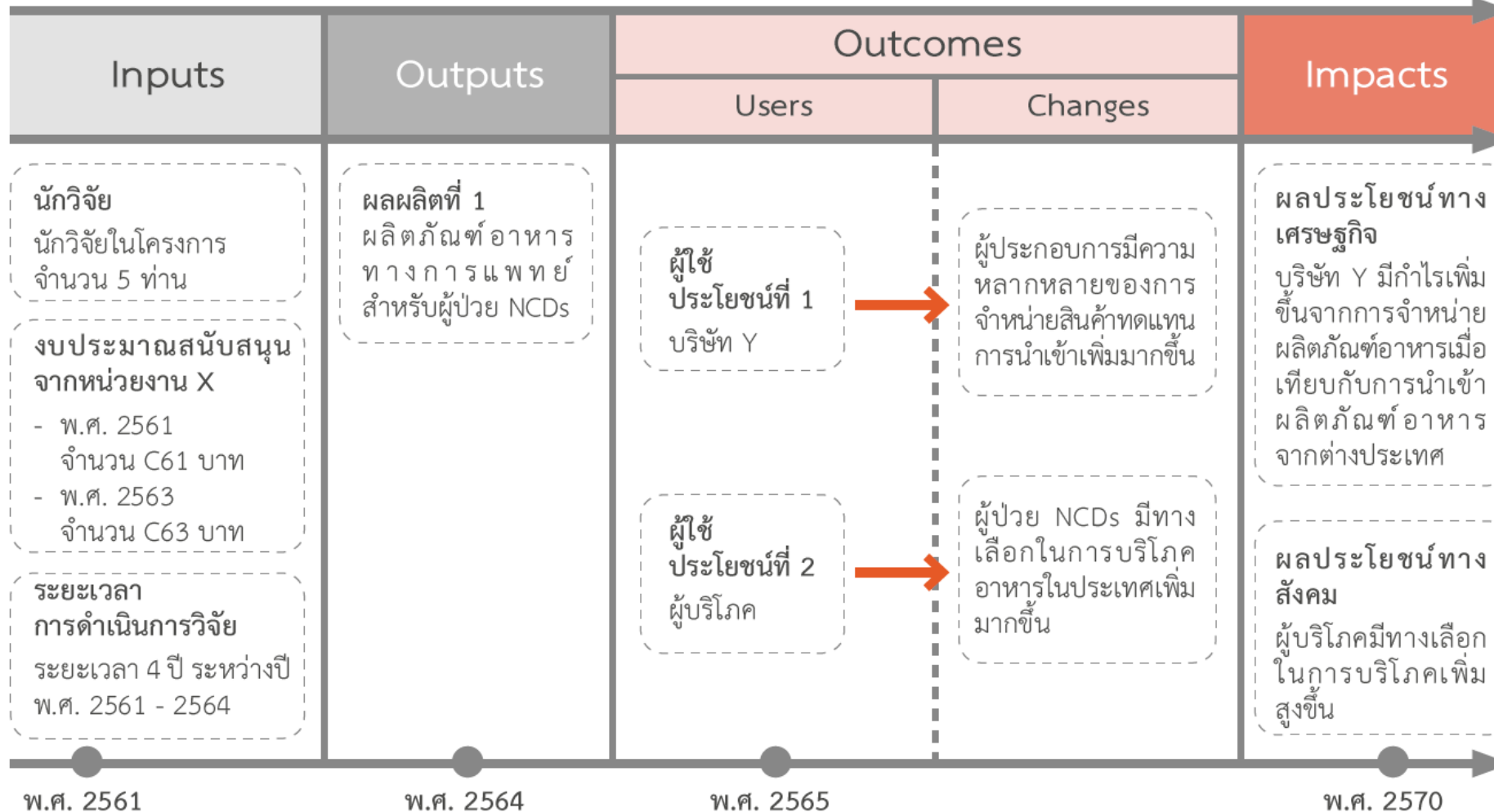
มิติของผลกระทบ	With (ร่วมโครงการ)	Without (ไม่ร่วมโครงการ)	Net change
Before (ช่วงเวลาก่อนมีโครงการ)	A	B	
After (ช่วงเวลาหลังมีโครงการ)	C	D	
Change (การเปลี่ยนแปลง)	$C - A = \Delta_1$	$D - B = \Delta_2$	$\Delta_1 - \Delta_2$

การประเมินผลกระทบภายใต้ขอบเขตเวลาการเกิดผลกระทบ: Ex-ante vs. Ex-post Evaluation

ประเด็น	Ex-post evaluation (1)	Ex-ante evaluation (2)	Mixed evaluation (1) + (2)
ระยะเวลา	อดีต ถึง ปัจจุบัน	อนาคต	อดีต ถึง อนาคต
ลักษณะการประเมิน	พิจารณาผลกระทบที่เกิดขึ้นจริงจากอดีตถึงปัจจุบัน	พยากรณ์ผลกระทบในอนาคต	พิจารณาผลกระทบที่เกิดขึ้นจริงจากอดีตถึงปัจจุบัน รวมถึงการพยากรณ์ผลกระทบในอนาคต
ลักษณะโครงการ	โครงการที่อยู่ระหว่างหรือดำเนินงานเสร็จสิ้นแล้วมีการนำไปใช้ประโยชน์จากอดีตจนถึงปัจจุบัน	- ข้อเสนอโครงการ - โครงการที่เพิ่งเริ่มดำเนินการ/อยู่ระหว่างดำเนินการ/เสร็จสิ้นการดำเนินการโดยยังไม่มี การนำไปใช้ประโยชน์	โครงการที่อยู่ระหว่างหรือดำเนินงานเสร็จสิ้นแล้วมีการนำไปใช้ประโยชน์ จนถึงปัจจุบัน และคาดว่าจะมีการใช้ประโยชน์ต่อไปในอนาคต
กรอบเวลาประเมิน	ตั้งแต่ปีเริ่มดำเนินงานจนถึงปีปัจจุบัน ที่ทำการประเมินผลกระทบ	- งานวิจัยเชิงพาณิชย์: ไม่เกิน 5 ปี (ตามวงจรธุรกิจ) - งานวิจัยเชิงสาธารณะและนโยบาย: ไม่เกิน 10 ปี	- งานวิจัยเชิงพาณิชย์: ไม่เกิน 5 ปี (ตามวงจรธุรกิจ) - งานวิจัยเชิงสาธารณะและนโยบาย: ไม่เกิน 10 ปี
ข้อดี	- ผลการประเมินมีระดับความเชื่อมั่นสูงเนื่องจากใช้ ข้อมูลที่เกิดขึ้นจริง	- ทราบระดับผลกระทบในเบื้องต้น - สามารถปรับปรุงแนวทางการสร้างผลกระทบ ได้ได้หลังจากประเมินผลกระทบ	- ระดับความเชื่อมั่นของผลประเมินสูง แต่ยังไม่ต่ำกว่า Ex-post evaluation
ข้อจำกัด	- มูลค่าผลกระทบอาจไม่สูงมากนักในกรณีที่โครงการดำเนินการแล้วเสร็จระยะเวลาไม่นาน เนื่องจากกรอบระยะเวลาประเมินสิ้นสุดแค่ปัจจุบัน ไม่ได้มีการพยากรณ์มูลค่าผลกระทบในอนาคต	- ข้อมูลที่ใช้ในการประเมินทั้งหมดมาจากการพยากรณ์ อาจมีความคลาดเคลื่อนสูง รวมถึงอาจมีเหตุการณ์ที่ไม่คาดคิด (Shocks) เกิดขึ้นในอนาคต	- ผลการประเมินที่ได้อาจมีความคลาดเคลื่อนในส่วนของการใช้ข้อมูลการพยากรณ์การสร้างผลกระทบในอนาคต

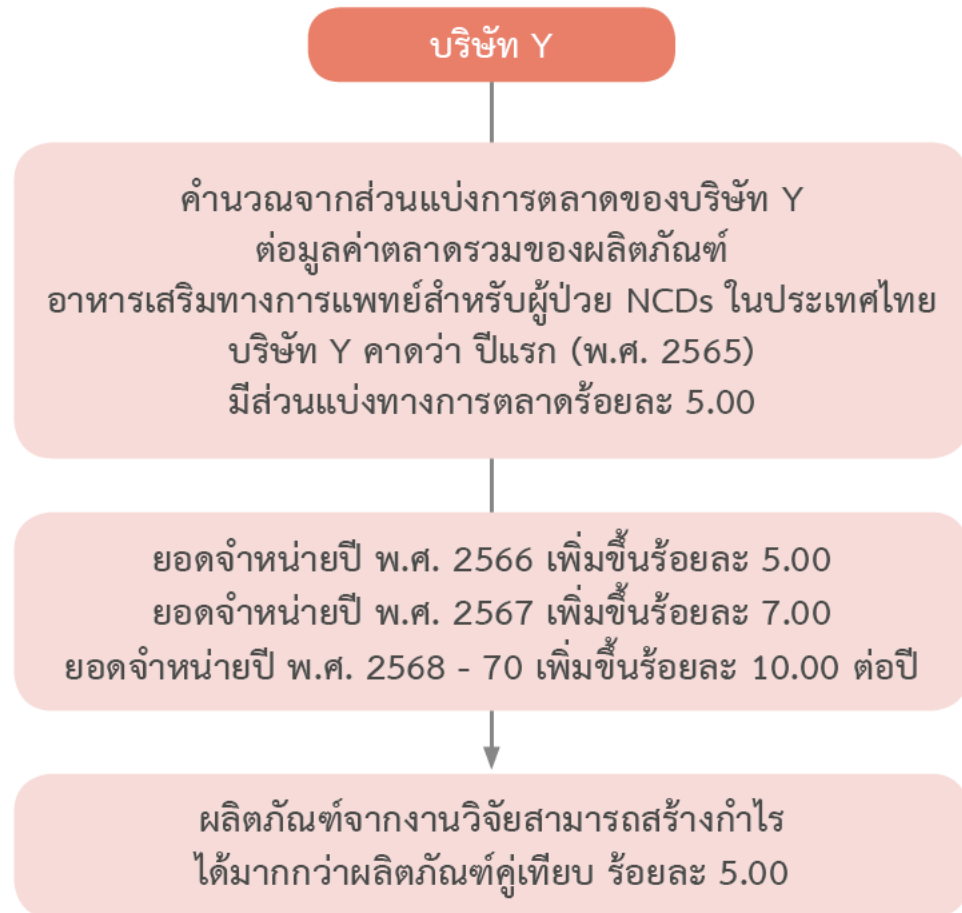
อ้างอิง: กัมปนาท วิจิตรศรีกมล. 2564. การประเมินผลกระทบจากงานวิจัยและพัฒนา หลักการเบื้องต้นและแนวปฏิบัติ

โครงการ “การพัฒนาผลิตภัณฑ์อาหารสำหรับผู้ป่วยกลุ่มโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง (Non-communicable Diseases: NCDs)”

ภาพที่ 4.1 เส้นทางสู่ผลกระทบของโครงการวิจัย “การพัฒนาผลิตภัณฑ์อาหารสำหรับผู้ป่วยกลุ่มโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง (Non-communicable Diseases: NCDs)”

ที่มา: กัมปนาท วิจิตรศรีกมล. 2564. การประเมินผลกระทบจากงานวิจัยและพัฒนา หลักการเบื้องต้นและแนวปฏิบัติ

ตารางที่ 4.1 ผลประโยชน์จากการจำหน่ายผลิตภัณฑ์อาหารสำหรับผู้ป่วยโรค NCDs

ปี พ.ศ.	อัตราการเติบโต ของยอดจำหน่าย (ร้อยละ / ปี)	รายได้จากการ จำหน่ายผลิตภัณฑ์ (บาท / ปี)	กำไรเพิ่มขึ้นร้อยละ 5.00 เมื่อเปรียบเทียบกับ ผลิตภัณฑ์คู่แข่ง (บาท / ปี)
2565	-	B65	B65 (0.05)
2566	5.00	$B66 = B65 (1+0.05)$	B66 (0.05)
2567	7.00	$B67 = B66 (1+0.07)$	B67 (0.05)
2568	10.00	$B68 = B67 (1+0.10)$	B68 (0.05)
2569	10.00	$B69 = B68 (1+0.10)$	B69 (0.05)
2570	10.00	$B70 = B69 (1+0.10)$	B70 (0.05)

หมายเหตุ อักษร B หมายถึง ผลประโยชน์ (Benefit) โดยที่ B65 คือ ยอดจำหน่าย ปี พ.ศ. 2565 คิดจากมูลค่าส่วนแบ่งการตลาดร้อยละ 5.00 ของมูลค่าตลาดรวม

ภาพที่ 4.2 กรอบการวิเคราะห์ผลประโยชน์จากโครงการวิจัย “การพัฒนาผลิตภัณฑ์อาหารสำหรับผู้ป่วยกลุ่มโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง (Non-communicable Diseases: NCDs)”

ที่มา: กัมปนาท วิจิตรศรีกมล. 2564. การประเมินผลกระทบจากงานวิจัยและพัฒนา หลักการเบื้องต้นและแนวปฏิบัติ

มูลค่าปัจจุบันของผลประโยชน์ส่วนเพิ่มสุทธิ

$$NPV = \sum_{t=0}^T \frac{B_t - C_t}{(1+r)^t} \geq 0$$

$$= \frac{B_0 - C_0}{(1+r)^0} + \frac{B_1 - C_1}{(1+r)^1} + \dots + \frac{B_T - C_T}{(1+r)^T} \geq 0$$

โดยที่

B_t = มูลค่าของผลประโยชน์ส่วนเพิ่มจากงานวิจัยและพัฒนาที่เกิดขึ้น
ในปีที่ t ($t = 0, 1, 2, \dots, T$)

C_t = มูลค่าของต้นทุนงานวิจัยและพัฒนาที่เกิดขึ้นในปีที่ t ($t = 0, 1, 2, \dots, T$)

r = อัตราคิดลด

T = ระยะเวลาทั้งหมดในการดำเนินงานวิจัยและพัฒนา รวมถึง

ระยะเวลาที่โครงการคาดว่าจะให้ผลประโยชน์ต่อกลุ่มเป้าหมาย

อัตราส่วนระหว่างผลประโยชน์ต่อต้นทุน

$$BCR = \frac{\sum_{t=0}^T \frac{B_t}{(1+r)^t}}{\sum_{t=0}^T \frac{C_t}{(1+r)^t}} \geq 1$$

$$= \left[\frac{\frac{B_0}{(1+r)^0} + \frac{B_1}{(1+r)^1} + \dots + \frac{B_T}{(1+r)^T}}{\frac{C_0}{(1+r)^0} + \frac{C_1}{(1+r)^1} + \dots + \frac{C_T}{(1+r)^T}} \right] \geq 1$$

อัตราผลตอบแทนภายใน

$$NPV = \sum_{t=0}^T \frac{B_t - C_t}{(1+IRR)^t} = 0$$

$$\frac{B_0 - C_0}{(1+IRR)^0} + \frac{B_1 - C_1}{(1+IRR)^1} + \dots + \frac{B_T - C_T}{(1+IRR)^T} = 0$$

โครงการ “การพัฒนาผลิตภัณฑ์อาหารสำหรับผู้ป่วยกลุ่มโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง (Non-communicable Diseases: NCDs)”

ตารางที่ 4.2 การคำนวณผลประโยชน์จากโครงการวิจัย “การพัฒนาผลิตภัณฑ์อาหารสำหรับผู้ป่วยกลุ่มโรค NCDs”

ต้นทุนและผลประโยชน์	พ.ศ.	2561	2562	2563	2564	2565	...	2570
	ปีที่	0	1	2	3	4	...	9
1. ต้นทุนการวิจัย ณ เวลา t (Ct)		C61	-	C63				
มูลค่าปัจจุบันของต้นทุนรวม [Ct/(1+r)^t]		$C61/(1+0.05)^0$	-	$C63/(1+0.05)^2$			...	
2. ผลประโยชน์ ณ เวลา t (Bt)						B65	...	B70
มูลค่าปัจจุบันของผลประโยชน์ [Bt/(1+r)^t]						$B65/(1+0.05)^4$	...	$B70/(1+0.05)^9$
3. ผลประโยชน์สุทธิ (Bt-Ct)		-C61	-	-C63	-	B65	...	B70
4. มูลค่าปัจจุบันของผลประโยชน์สุทธิ [(Bt-Ct)/(1+r)^t]		$-C61/(1+0.05)^0$	-	$-C63/(1+0.05)^2$	-	$B65/(1+0.05)^4$	...	$B70/(1+0.05)^9$
5. NPV = Sum [(Bt-Ct)/(1+r)^t]		บาท						
6. BCR = Sum [Bt/(1+r)^t]/Sum [Ct/(1+r)^t]								
7. IRR = Sum [(Bt-Ct)/(1+IRR)^t] = 0		ร้อยละ						

หมายเหตุ 1. การแสดงข้อมูลในที่นี้เป็นการแสดงวิธีการกำหนดสูตรใน Spreadsheet
2. กำหนดอัตราคิดลดร้อยละ 5.00

ที่มา: กัมปนาท วิจิตรศรีกมล. 2564. การประเมินผลกระทบจากงานวิจัยและพัฒนา หลักการเบื้องต้นและแนวปฏิบัติ

SDG Index ปี 2025

อันดับ
43 ของโลก

อันดับ
3 ของเอเชีย

อันดับ
1 ของอาเซียน

SDG Dashboard and Trends

สถานะ: ● บรรลุเป้าหมายแล้ว ● ยังคงมีความท้าทายบางส่วน ● ท้าทาย ● ท้าทายมาก ● ไม่มีข้อมูล

แนวโน้ม: ↑ อยู่บนทิศทางที่จะบรรลุได้ ↗ ค่อนข้างก้าวหน้า → ไม่คืบหน้า ↓ ถดถอย

Overall Performance

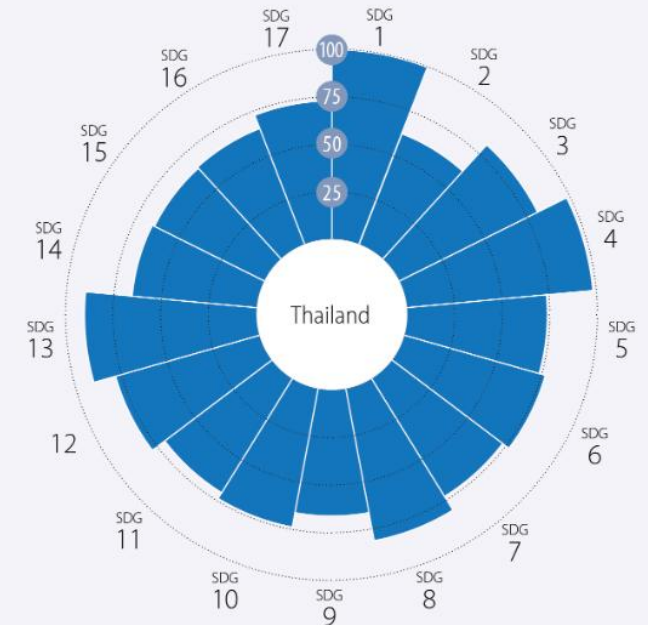
Regional Average = 69.5

Country Rank
43 /167

Change in score since 2015 (p.p.)* + 7.1

Missing data 1%

Average Performance by SDG

สรุปข้อมูลและแปลเป็นภาษาไทยโดย

ผลตอบแทนทางสังคม กับโครงการพัฒนา

ผลตอบแทนทางสังคมคืออะไร

- ผลตอบแทนทางสังคม (Social Return on Investment: SROI) หมายถึง ผลตอบแทนต่อสังคม และสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากการทำกิจกรรม โครงการ หรือการลงทุนทางธุรกิจ โดยเลือกตัวชี้วัดที่เป็นผลลัพธ์ (output) เชิงปริมาณ และประเมินค่าผลลัพธ์ดังกล่าวออกมาเป็นมูลค่าทางการเงิน ทำให้เราสามารถเปรียบเทียบและประเมินได้ว่า กิจกรรมนั้นๆ สร้างคุณค่าให้กับสังคมได้มากน้อยเพียงใด เมื่อเทียบกับต้นทุนที่ลงไป

$$SROI = \frac{\text{มูลค่าของผลประโยชน์ต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม}}{\text{เงินลงทุน}}$$

เงินลงทุน 1 บาทในการ
ดำเนินโครงการ ให้
ผลตอบแทนกลับมากี่เท่า

- วัดการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (stakeholder)
 - การประเมิน แบบ ex-post เป็นการมองย้อนกลับไปว่า ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นนั้นมีมูลค่าทางสังคมเท่าไร
 - การประเมิน แบบ ex-ante เป็นการพยากรณ์หรือมองไปข้างหน้าว่า มูลค่าทางสังคมจะเปลี่ยนไปเท่าไร ถ้ามีการดำเนินโครงการนั้น

ตัวอย่างของผลกระทบทางสังคมที่สามารถวัดเป็น SROI ได้

- **การลดความยากจน:** เช่น การสร้างงาน สร้างอาชีพ ลดอัตราการเกิดอาชญากรรม
- **การเพิ่มรายได้ให้ชุมชนการดูแลสุขภาพ:** เช่น การลดอัตราการเจ็บป่วย การเพิ่มอายุขัย
- **การศึกษา:** เช่น การเพิ่มจำนวนผู้เรียน การพัฒนาคุณภาพการศึกษา
- **การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม:** เช่น การลดขยะ การลดมลพิษ การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

ประโยชน์ของ SROI

จัดสรรเงินลงทุน/ทรัพยากรได้คุ้มค่ามากขึ้น

จัดการ output และ outcome ได้เหมาะสม

สร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนได้มากขึ้น

สร้างการยอมรับให้กับโครงการ/บริษัท/หน่วยงานได้มากขึ้น

สร้างความเข้าใจให้ตรงกัน มีจุดร่วมในการปรึกษาหารือ เนื่องจากสามารถประเมินผลได้

เปรียบเทียบความคุ้มค่าในการลงทุนระหว่างโครงการต่างลักษณะ/ต่างช่วงเวลา เพื่อนำไปปรับปรุงในอนาคตได้

ผู้ใช้ประโยชน์จากการประเมินผลตอบแทนทางสังคม

นักลงทุนเพื่อสังคม / มูลนิธิ

เปรียบเทียบทางเลือกและประเมินผลตอบแทนจากการลงทุน, การกุศล หรือการบริจาค

บริษัทเอกชน

- ประเมินผลและวัดความคืบหน้าของ CSR การทำการตลาดความยั่งยืนของธุรกิจ
- เลือกโครงการที่ cost-effective ที่สุด

ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เช่น ผู้บริโภค ชาวบ้านในชุมชน NGOs

- อยากรู้ว่าตัวเองได้อะไร เสียอะไร โครงการทำประโยชน์ให้กับสังคมและสิ่งแวดล้อมอย่างไร

Reliability & Comparability

Reliability

เชื่อถือได้มากน้อยเพียงใด

- หัวใจสำคัญอยู่ที่การตั้งคำถามในการประเมิน
- วัดเฉพาะสิ่งที่สามารถวัดได้
- ไม่ overclaim

Comparability

การเปรียบเทียบข้ามโครงการได้หรือไม่

- ไม่ควรเปรียบเทียบข้ามบริษัท / ข้ามอุตสาหกรรม / ข้ามประเทศ เนื่องจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียแตกต่างกัน
- ควรเปรียบเทียบโครงการเดิม หรือหน่วยงานเดิมในช่วงเวลาต่าง ๆ เพื่อการปรับปรุงพัฒนา

Validity

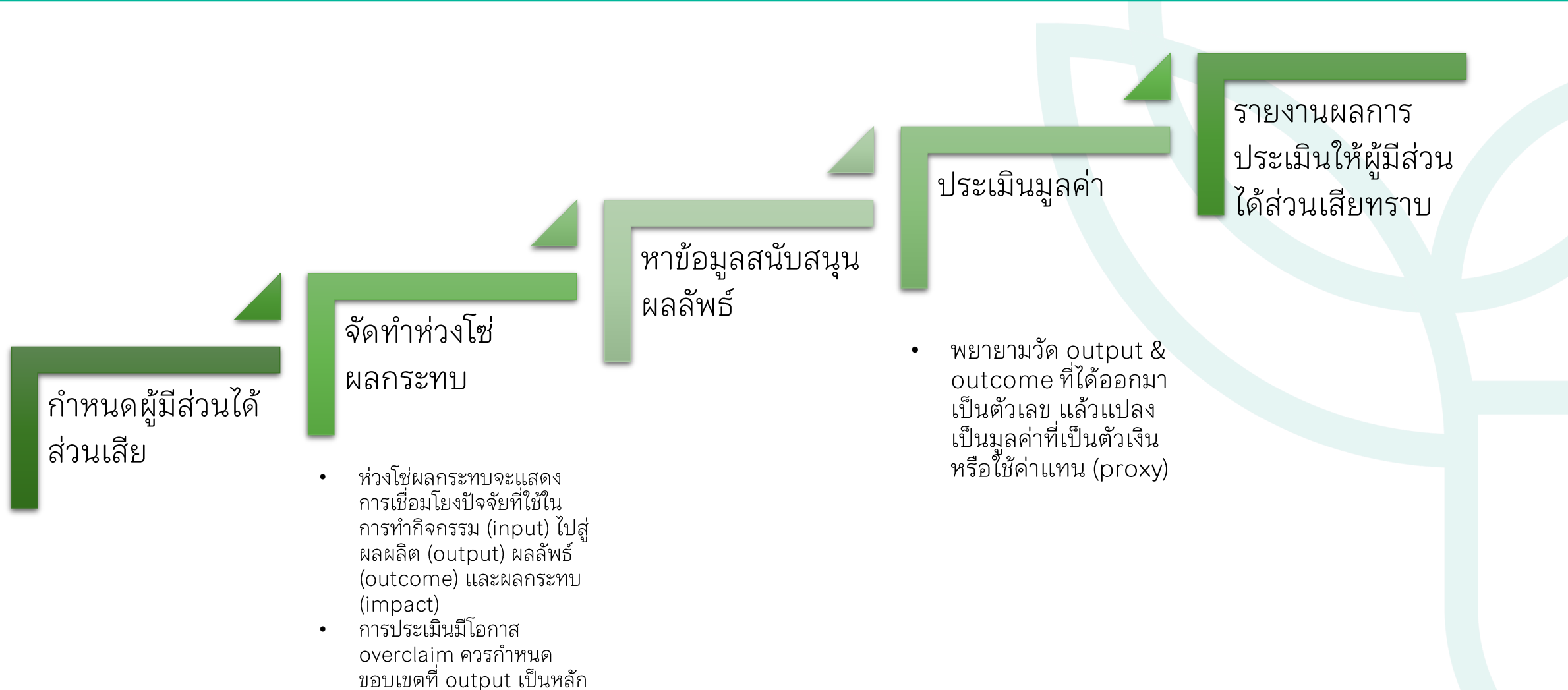
ความถูกต้อง

- ตัวชี้วัดสะท้อนผลงานที่สำคัญต่อสังคมหรือไม่
- ตัวชี้วัดที่ดีควรสะท้อนผลประกอบการทางสังคมของคู่ค้าและห่วงโซ่อุปทาน
 - เช่น ตัวชี้วัดสะท้อนผลกระทบภายนอกเชิงลบทั้งหมดของบริษัท/โครงการหรือไม่ ตัวชี้วัดสะท้อนคุณภาพของธรรมาภิบาลของบริษัทหรือไม่

หลักการคำนวณ SROI

1. คำนึงถึงผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย
2. เข้าใจการเปลี่ยนแปลงก่อนและหลังเริ่มทำโครงการ
3. ตีค่าเฉพาะปัจจัยสำคัญ
4. ใช้เฉพาะข้อมูลสำคัญ
5. ไม่คำนวณหรืออ้างประโยชน์เกินความเป็นจริง
6. โปร่งใส ตรวจสอบได้
7. ยืนยันผลลัพธ์ได้

ขั้นตอนการคำนวณ SROI

ตัวอย่างตัวชี้วัดด้านการพัฒนาชุมชน

Community involvement activity	Inputs	Output measures		
		Leverage	Community benefit	Business benefit
Charity (e.g. donations, employee-matched, giving) Community investment (e.g. supplier development, secondments) Commercial initiatives (e.g. sponsorship, cause-related marketing)	Cash, time and in kind Use a standard approach to calculate a monetary value of time and in-kind support (e.g. use cost to the company, as opposed to some other measures such as retail value)	Additional resources attracted to an activity/project (e.g. extra funds generated by cause-related marketing initiatives)	Direct impact on the community (e.g. measures include both the number of people that benefit and how they benefit)	Direct business benefits (e.g. measures include reputations, public awareness, access to markets and so on.)

Source: adapted Logan, Roy and Regelbrugge (1997). Global Corporate Citizenship – Ration and strategies, The Hitachi Foundation, Washington D.C.

ตัวอย่าง: โครงการเห็ดฟางสร้างอาชีพ

ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (stakeholder)	ปัจจัย (input)	กิจกรรม (activity)	ผลผลิต (output)	ผลลัพธ์ (outcome)	ผลกระทบ (impact)
ชุมชน	จำนวนคนที่เข้าร่วมโครงการ 30 คน	เข้ารับการอบรม เพาะเห็ดและขายเห็ด	สมาชิกมีรายได้อย่างน้อย 1,000 บาท/ครัวเรือน/เดือน	สร้างอาชีพเสริม	คุณภาพชีวิตของคนในชุมชนดีขึ้น
พนักงาน	- จำนวนพนักงานเข้าร่วมโครงการ 10 คน - เวลาในการเข้าร่วมกิจกรรม	อบรมการเพาะเห็ดฟางให้กับสมาชิกในชุมชน	ข้อร้องเรียนจากชุมชนเป็น 0	พนักงานและชุมชนมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน	ลดความขัดแย้งกับชุมชน
บริษัท	- เงินลงทุน 10,500 บาท - ปริมาณเปลือกมัน 100 กก./เดือน	- จัดอบรมให้พนักงานไปอบรมให้กับชุมชน - นำเปลือกมันไปให้ชุมชน	ปริมาณเปลือกมัน (waste) ลดลง 100 กก./เดือน	ให้เปลือกมันให้เกิดประโยชน์	บริษัทสามารถนำผลพลอยได้ที่เกิดจากกระบวนการผลิตไปให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมได้

ผลตอบแทนจากสังคมและธุรกิจ

ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (stakeholder)	ปัจจัย (input)	มูลค่า Input (บาท)	ผลผลิต (output)	มูลค่า Output (บาท)
ชุมชน	จำนวนคนที่เข้าร่วมโครงการ 30 ครอบครัว		สมาชิกมีรายได้อย่างน้อย 1,000 บาท/ครัวเรือน/เดือน	360,000
พนักงาน	- จำนวนพนักงานเข้าร่วมโครงการ 10 คน - เวลาในการเข้าร่วมกิจกรรม	93,600		
บริษัท	- เงินลงทุน 10,500 บาท - ปริมาณเปลือกมัน 100 กก./เดือน	10,500	ปริมาณเปลือกมัน (waste) ลดลง 100 กก./เดือน มีต้นทุนจัดการ กก.ละ 1 บาท (จำหน่ายได้ 1 บาท/กก.)	120,000
รวม		104,100		480,000

ผลลัพธ์	ต้นทุน	มูลค่าผลประโยชน์	ผลตอบแทนปีที่ 1	การคำนวณ
ชุมชน	0	360,000		ต้นทุนของชุมชน = รายได้ที่ขาดไปเมื่อชุมชนเข้าร่วมโครงการ
บริษัท	104,100	120,000	0.152	มูลค่าของประโยชน์ที่บริษัทได้รับ = ต้นทุนการกำจัดเปลือกมันที่ประหยัดได้
รวม	104,100	480,000	3.61	1) มูลค่าผลประโยชน์ = รายได้ที่ชุมชนได้รับหลังจากมีโครงการ 2) ต้นทุน = รายได้ที่ขาดไปเมื่อชุมชนเข้าร่วมโครงการ + ค่าตอบแทนที่พนักงานควรจะได้รับในช่วงดำเนินโครงการ + เงินลงทุน + ราคาเปลือกมัน * ปริมาณเปลือกมันที่ใช้ในโครงการ

สรุป:

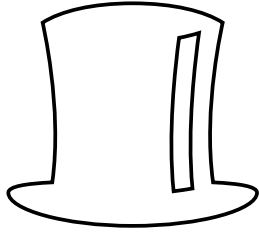
1. โครงการสามารถสร้างผลตอบแทนทางสังคมและสิ่งแวดล้อม 3.61 บาท หรือ 361%
2. บริษัทได้รับผลตอบแทนจากโครงการ 15.2% หรือ 0.152 บาท จากการลงทุน 1 บาท จากค่ากำจัดของเสียที่ประหยัดได้

SROI จะมีประโยชน์น้อยถ้า...

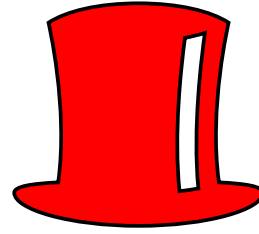
1. ประเมิน SROI เพียงเพื่อพิสูจน์มูลค่าของบริการ
ไม่ได้มีเป้าหมายเพื่อปรับปรุงโครงการในอนาคต
2. ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียไม่สนใจผลการวิเคราะห์
3. มีการวางแผนไว้แล้ว และไม่ต้องการปรับปรุงแผน

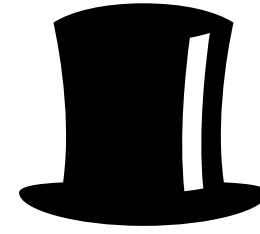
Six Thinking Hats by Edward Dobono

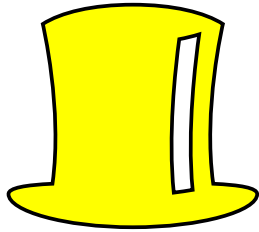
เป้าหมายการถาม:
ค้นหาข้อมูล รายละเอียด
ข้อเท็จจริง

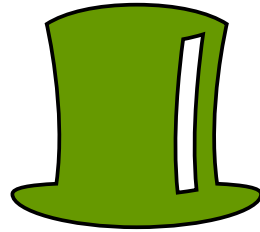
เป้าหมายการถาม:
ความคิดเห็น อารมณ์
ความรู้สึก

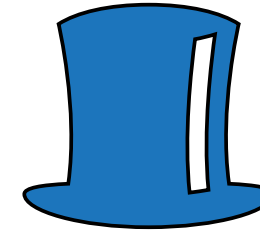
เป้าหมายการถาม:
ความคิดเห็นแง่ลบ ข้อ
ระวัง จุดอ่อน อุปสรรค
ปัญหาที่อาจจะเกิด

เป้าหมายการถาม:
ความเห็นแง่ดี คิดบวก
โอกาส

เป้าหมายการถาม:
ข้อเสนอแนะ ทางออก
การสร้างสรรค์สิ่งใหม่

เป้าหมายการถาม:
สรุปผล แนวทางปฏิบัติ
และแผนการดำเนินงาน
ร่วมกัน

การประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม (Environmental Impact Assessment: EIA)

- อัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจ
- การจ้างงาน
- สิ่งอำนวยความสะดวกและความ
เป็นอยู่ที่ดีขึ้น

- ทรัพยากรธรรมชาติถูกทำลาย
- คุณภาพสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรม
- คุณภาพชีวิตลดลง

พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2561

พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษา คุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535

มาตรา ๕ ให้ยกเลิกความในส่วนที่ ๔ การทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม มาตรา ๔๖ มาตรา ๔๗ มาตรา ๔๘ มาตรา ๔๙ มาตรา ๕๐ และมาตรา ๕๑ ของหมวด ๓ การคุ้มครองสิ่งแวดล้อม แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๙/๒๕๕๙ เรื่อง การแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ลงวันที่ ๗ มีนาคม พุทธศักราช ๒๕๕๙ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“ส่วนที่ ๔ การจัดทำรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม

มาตรา ๔๖ ในส่วนนี้ เว้นแต่ข้อความจะแสดงให้เห็นเป็นอย่างอื่น

“การประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม” หมายความว่า กระบวนการศึกษาและประเมินผลที่อาจเกิดขึ้นจากการดำเนินโครงการหรือกิจการหรือการดำเนินการใดของรัฐหรือที่รัฐจะอนุญาตให้มีการดำเนินการที่อาจมีผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติ คุณภาพสิ่งแวดล้อม สุขภาพ อนามัย คุณภาพชีวิต หรือส่วนได้เสียอื่นใดของประชาชนหรือชุมชน ทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยผ่านกระบวนการการมีส่วนร่วมของประชาชน เพื่อกำหนดมาตรการป้องกันแก้ไขผลกระทบดังกล่าว ผลการศึกษาเรียกว่า รายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม

Environmental Impact Assessment: EIA

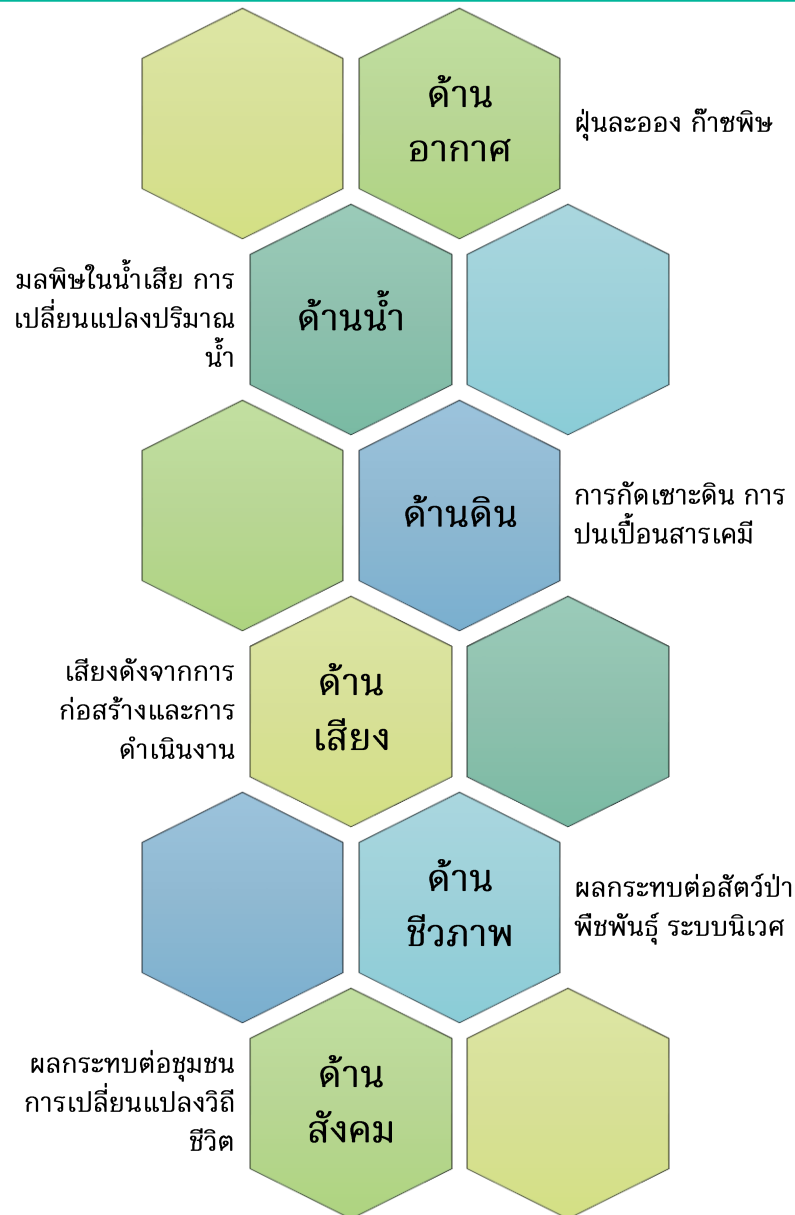
การวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม (Environmental Impact Assessment, EIA)

หมายถึง การวิเคราะห์ผลกระทบจากโครงการหรือกิจการประเภทต่างๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นต่อสภาพแวดล้อม หรือสภาพแวดล้อม ไม่ว่าจะเป็นด้านอากาศ น้ำ ดิน สัตว์ป่า พืชพันธุ์ หรือชุมชนที่อยู่ใกล้เคียง ทั้งในทางบวกและทางลบ เพื่อเป็นการเตรียมการควบคุม ป้องกัน และแก้ไขก่อนการตัดสินใจดำเนินโครงการหรือกิจการนั้นๆ เพื่อให้โครงการนั้นดำเนินไปได้อย่างสมดุลกับสิ่งแวดล้อม

อ่านเนื้อหาต้นฉบับได้ที่ : TerraBKK.com -
<https://www.terrabkk.com/articles/27354>

ตัวอย่างผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากโครงการพัฒนา

ศูนย์ข้อมูลการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม
โดย สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

[หน้าแรก](#) / [ลงชื่อเข้าใช้งาน](#) / [รายละเอียดรายงาน](#)

① รายละเอียดรายงาน

ดาวน์โหลดไฟล์รายงาน

เลขที่รายงาน : 15159

ชื่อโครงการ : โครงการ รถไฟฟ้าความเร็วสูง สายกรุงเทพฯ-เชียงใหม่ ระยะที่ 1 กรุงเทพฯ-พิษณุโลก (ภายใต้โครงการศึกษาและออกแบบรถไฟความเร็วสูงสายกรุงเทพฯ-เชียงใหม่ ระยะที่ 1 กรุงเทพฯ-พิษณุโลก)

ชื่อโครงการเดิม(ถ้ามี) : -

ประเภทรายงาน : EIA

เหตุผลในการขอเสนอรายงาน : เข้าข่ายตามประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ว่าด้วยการกำหนดโครงการกิจการหรือการดำเนินการ ซึ่งต้องจัดทำรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม ออกตาม มาตรา 48 แห่งพระราชบัญญัติ ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2561

เลขที่หนังสือเห็นชอบ : **กส(กทวอ) 1005/ว9958**

วันที่แจ้งเห็นชอบ : 08/08/2560

ประเภทโครงการ : โครงสร้างพื้นฐานทางบกและอากาศ

ประเภทโครงการรอง : ระบบขนส่งมวลชนที่ใช้ราง

ที่ตั้งโครงการ : กรุงเทพมหานคร

นิติบุคคลผู้ทำรายงาน : **บริษัท ปัญญา คอนซัลแตนท์ จำกัด**

เจ้าของโครงการ : **การรถไฟแห่งประเทศไทย**

เจ้าของโครงการเดิม (ถ้ามี) : สำนักงานนโยบายและแผนการขนส่งและจราจร

สถานภาพของโครงการ : ได้รับอนุมัติ/อนุญาตก่อสร้าง อยู่ระหว่างก่อสร้าง

เลขที่ใบอนุญาต/คำขอ : -

หน่วยงานอนุญาต : -

หมายเหตุ :

รายงาน Monitor

แสดงรายงาน Monitor ย้อนหลัง 3 ปี

1. ม.ค 67 - มิ.ย. 67

2. ก.ค. 66 - ธ.ค. 66

3. ม.ค 66 - มิ.ย. 66

4. ก.ค. 65 - ธ.ค. 65

5. ม.ค 65 - มิ.ย. 65

6. ก.ค. 64 - ธ.ค. 64

เอกสารที่เกี่ยวข้อง / เอกสารเพิ่มเติม

แสดงรายการไฟล์ที่เกี่ยวข้อง

1. เอกสารมอบหมายให้ การรถไฟแห่งประเทศไทย

โครงการ

ย้อนกลับ

สุวรรณา สายรวมญาติ

32

2026

ทำไมต้องมี EIA

ป้องกันปัญหา

- ช่วยให้เห็นภาพผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นล่วงหน้า เพื่อวางแผนป้องกัน บรรเทา และแก้ไขปัญหาได้อย่างทัน่วงที
- ผู้ประกอบการเตรียมมาตรการลดผลกระทบ ติดตาม และตรวจสอบได้

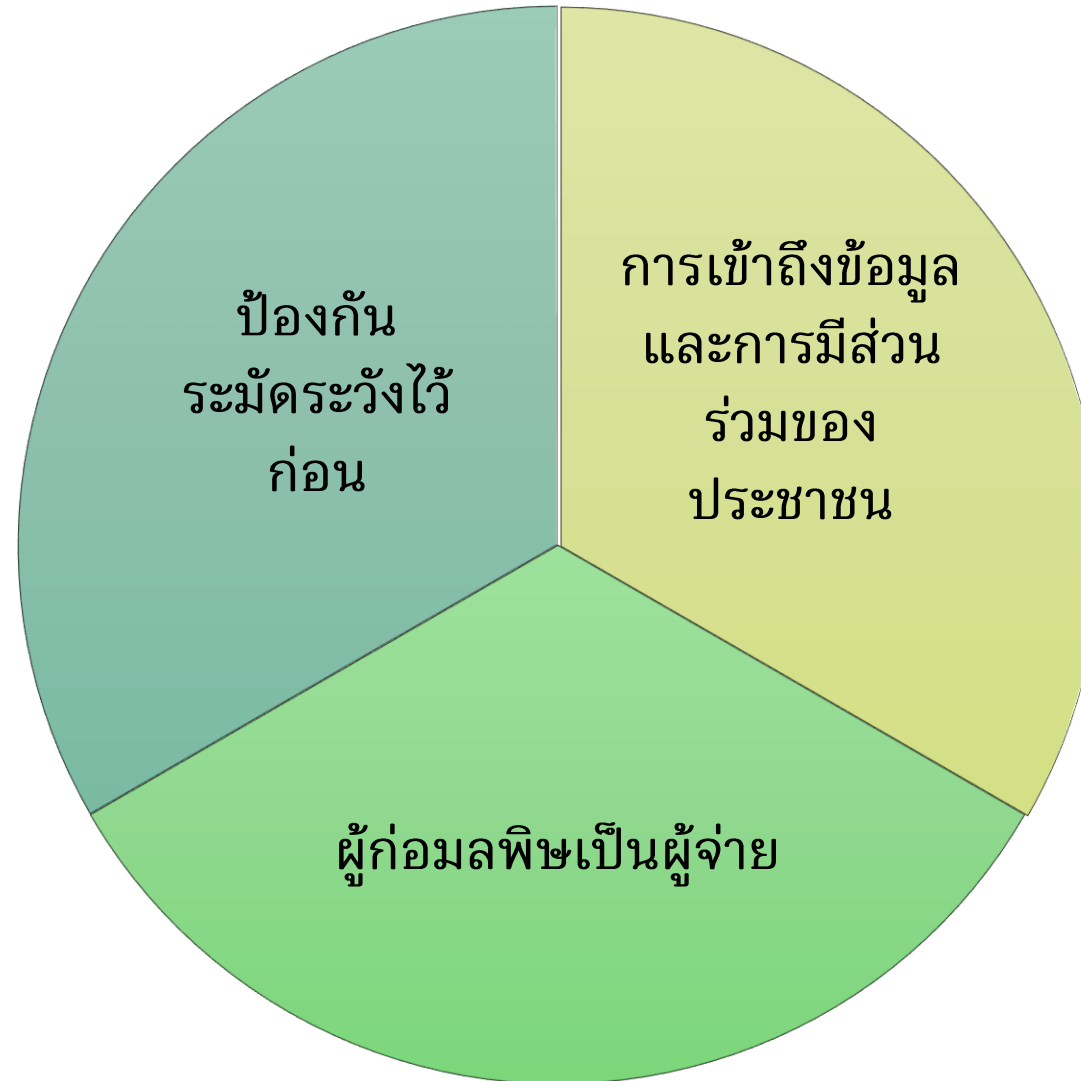
ตัดสินใจ

- เป็นข้อมูลสำคัญในการตัดสินใจอนุมัติโครงการ ว่าโครงการนั้นมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมมากน้อยแค่ไหน และควรมีมาตรการใดบ้าง
- ใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด

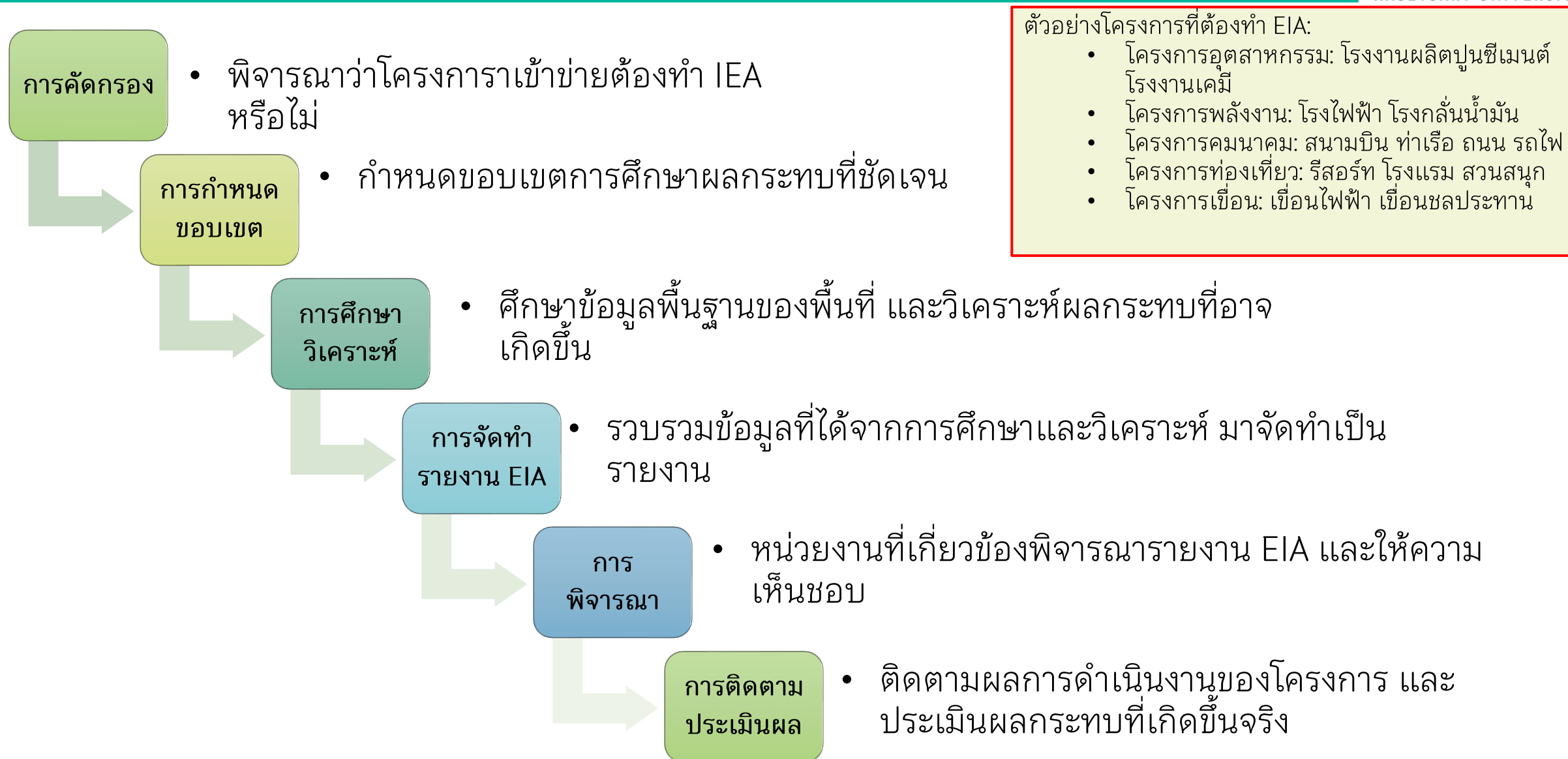
สร้างความเข้าใจ

- ช่วยให้ประชาชนในพื้นที่เข้าใจถึงผลกระทบของโครงการ และมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ
- ประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากโครงการได้รับการพิจารณาชดเชย

หลักการทางสิ่งแวดล้อมในระบบ EIA

ขั้นตอนการทำ EIA โดยทั่วไป

ข้อจำกัดของการทำ EIA

มีค่าใช้จ่ายในการประเมินผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

ใช้เวลานาน เนื่องจากต้องพิจารณาผลกระทบทุกช่วงฤดูกาล

ขาดแคลนผู้เชี่ยวชาญในการประเมิน

ผลการประเมินอาจไม่เป็นไปตามที่คาดคะเนไว้

เช่น โครงการพัฒนารถไฟฟ้า เพื่อแก้ปัญหาการจราจร แต่เมื่อสร้างเสร็จ มีจำนวนผู้ใช้น้อยกว่าที่ประมาณการไว้

Q & A